

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นอาสาสมัครที่สนใจและแสดงความจำนงที่จะ เข้าร่วมโครงการ มีอายุระหว่าง 21-23 ปี เป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ 5 คน คณะนิติศาสตร์ 1 คน นักศึกษาพยาบาลเกื้อการุณย์ 1 คน และพนักงานบริษัทสหพัฒน์ปิบลจำกัด 1 คน ระดับการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดแบ่งเป็นเพศหญิง 6 คน และเพศชาย 2 คน

กลุ่มตัวอย่างในเบื้องต้นนั้นเป็นผู้ที่สนใจและอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการ ในตอนแรกตั้งใจจะให้ เป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทั้งหมด แต่ก็มีบุคคลทั่วไปที่สนใจมาร่วมสมัครด้วย โดยมีผู้สมัครทั้งสิ้น 13 คน ต่อมาผู้สมัครติดธุระไม่สามารถมาเข้าร่วมได้ ซึ่งแจ้งมาให้ทราบล่วงหน้าจำนวน 5 คน จึงเหลือผู้สมัครเข้าโครงการเพียง 8 คน ซึ่งเท่ากับจำนวนที่กำหนดไว้ใน การทดลอง ดังนั้นจึงใช้กลุ่มอาสาสมัครดังกล่าวเป็นกลุ่มทดลอง และโดยหลักการของกลุ่มจิตสัมพันธ์แล้วก็ไม่มีข้อกำหนดที่ตายตัวในเรื่องเพศ วัย ระดับการศึกษา หรืออาชีพดังกล่าวแล้ว ในรายละเอียดสมาชิกกลุ่ม (บทที่ 1 ในหัวข้อ ก.) และแพทเตอร์สัน (Patterson 1974:194) ได้เสนอแนะไว้ว่าในกลุ่มที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สมาชิกควรมีความแตกต่างกันหลายแบบจึงจะเหมาะสมต่อการเรียนรู้

การรับสมัครผู้เข้าโครงการครั้งนี้ เริ่มแรกกำหนดระยะเวลารับสมัครตั้งแต่วันที่ 5-9 พฤศจิกายน พ.ศ.2533 แต่เนื่องจากมีผู้มาสมัครไม่เพียงพอ จึงได้ขยายระยะเพิ่มขึ้นอีก 4 วัน สรุปได้ว่าจำนวนผู้มาสมัครทั้งสิ้น 13 คน ติดธุระมาไม่ได้ 5 คน คงเหลือผู้มาสมัครทั้งสิ้น 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 อย่าง คือ เครื่องมือที่ใช้วัดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คือแบบวัดไฟโร-บี และเครื่องมือที่ใช้ประกอบในการทดลอง คือ เทปบันทึกเสียง

แบบวัดไฟโร-บี

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนี้ มีชื่อย่อว่า แบบวัดไฟโร-บี (FIRO - B : Fundamental Interpersonal Relations Orientation - Behavior) สร้างโดยวิลเลียม ชูสท์ (William Schutz) เมื่อปี ค.ศ.1958 หลักเกณฑ์การสร้างแบบวัดมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ที่เชื่อว่าปฏิสัมพันธ์ทั้งหมดของมนุษย์สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ การมีส่วนร่วม การควบคุม และการผูกพัน ฉะนั้นแบบวัดไฟโร-บี จึงเป็นการประเมินความต้องการของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ได้กระทำอยู่ในทั้ง 3 ด้านข้างต้น ในส่วนของพฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้อื่น และพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อตนเอง (Schutz 1978 : 4)

ลักษณะทั่วไป

ลักษณะของแบบวัดไฟโร-บี มีหลักการสร้างข้อความตามหลักการของกัตต์แมนสเกล (Guttman scale) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าสเกลแบบสะสม (cumulative) อันเป็นมาตราวัดทัศนคติ (attitude) วิธีหนึ่ง ลักษณะข้อความจำเป็นต้องมีข้อความที่มีระดับความเข้มเรียงกันเป็นชุด ชุดละหนึ่งเรื่อง ซึ่งชื่อย่อแต่ละข้อสามารถบอกระดับความเข้มของทัศนคติทั้งด้านพอใจและไม่พอใจ เช่น ถ้าตอบพอใจในข้อสอง แสดงว่าจะต้องตอบพอใจในข้อหนึ่งด้วย และถ้าตอบพอใจในข้อสาม ก็ต้องตอบพอใจในข้อสองและข้อหนึ่ง เช่นกัน ดังนั้น ข้อความจากกัตต์แมนสเกลแต่ละข้อจึงมีมิติเดียว หรือตัวแปรเดียว (Schutz 1967 : 3)

ข้อความของแบบวัดไฟโร-บี มีทั้งหมด 54 ข้อ แบ่งความต้องการ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลออกเป็น 3 มิติ ดังนี้คือ (Schutz 1967 : 4-5)

1. การมีส่วนร่วม (Inclusion-I) เป็นความต้องการสร้างและรักษาความสัมพันธ์อันดีของบุคคล ด้วยความต้องการมีปฏิสัมพันธ์และการร่วมสมาคมกัน
2. การควบคุม (Control-C) เป็นความต้องการสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพอันดีกับบุคคลอื่นในด้านของการเป็นผู้นำและมีอำนาจ ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกจะเป็นเรื่องราวของกระบวนการตัดสินใจระหว่างบุคคล

3. การผูกพัน (Affection-A) เป็นความต้องการสร้างและรักษาสัมพันธภาพอันดีกับบุคคลอื่นในด้านของความรัก ความเข้าใจ เป็นความต้องการเป็นที่รัก เป็นเพื่อน และมีความสนิทสนมกัน

ความต้องการความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนี้เป็นความต้องการของบุคคลในการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคลอื่น ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามระดับของการที่ตนเองเป็นฝ่ายเริ่มต้นหรือเป็นฝ่ายได้รับพฤติกรรมนั้น ๆ ดังนั้น ความต้องการทั้ง 3 ด้านดังกล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ ในแต่ละด้านจะต้องประกอบไปด้วยการประเมินพฤติกรรมส่วนบุคคลอีก 2 ด้าน คือ

(1) การประเมินพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกต่อผู้อื่น (Expressed behavior-E) หมายถึงระดับของพฤติกรรมที่ตนเองชอบแสดงออกต่อบุคคลอื่น

(2) การประเมินพฤติกรรมที่บุคคลต้องการให้ผู้อื่นแสดงออกต่อตนเอง (Wanted behavior-W) หมายถึงระดับของพฤติกรรมที่ตนเองปรารถนาให้บุคคลอื่นกระทำต่อตนเอง

ฉะนั้น ข้อคำถามทั้ง 54 ข้อของแบบวัดไฟโร-บี จึงสามารถแยกออกเป็น 6 ด้าน โดยแต่ละด้านประกอบด้วยข้อคำถามย่อย 9 ข้อ ดังนี้คือ

ด้านที่ 1 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมที่แสดงออกต่อผู้อื่น

(Expressed inclusion behavior-EI)

ได้แก่ข้อคำถามที่ 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15 และ 16

ด้านที่ 2 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมที่ต้องการให้ผู้อื่นแสดงออกต่อตนเอง

(Wanted inclusion behavior-WI)

ได้แก่ข้อคำถามข้อที่ 28, 31, 34, 37, 39, 42, 45, 48, และ 51

ด้านที่ 3 พฤติกรรมการควบคุมที่แสดงออกต่อผู้อื่น

(Expressed control behavior-EC)

ได้แก่ข้อคำถามข้อที่ 30, 33, 36, 41, 44, 47, 50, 53, และ 54

ด้านที่ 4 พฤติกรรมการควบคุมที่ต้องการให้ผู้อื่นแสดงออกต่อตนเอง

(Wanted control behavior-WC)

ได้แก่ข้อคำถามข้อที่ 2, 6, 10, 14, 18, 20, 22, 24 และ 26

ด้านที่ 5 พฤติกรรมการผูกพันที่แสดงออกต่อผู้อื่น

(Expressed affection behavior-EA)

ได้แก่ข้อคำถามข้อที่ 4, 8, 12, 17, 19, 21, 23, 25 และ 27

ด้านที่ 6 พฤติกรรมการผูกพันที่ต้องการให้ผู้อื่นแสดงออกต่อตนเอง

(Expressed affection behavior-WA)

ได้แก่ข้อคำถามข้อที่ 29, 32, 35, 38, 40, 43, 46, 49 และ 52

วิธีตอบ

การตอบข้อคำถามของแบบวัดไฟร-บี ผู้ตอบจะต้องเลือกคำตอบจากค่าคะแนนที่มี 6 ระดับ ซึ่งแทนความหมายที่ตรงกับลักษณะนิสัยของผู้ตอบให้มากที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยใส่ตัวเลขลงข้างหน้าข้อคำถามแต่ละข้อ ค่าคะแนนจะเรียงกันตั้งแต่ 1-6

การให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนจะยึดถือตามคู่มือของแบบวัดไฟร-บี ที่กำหนดไว้ว่าให้ 1 คะแนน ถ้าตอบได้ตรงกับค่าคะแนนที่เฉลี่ยไว้ และ 0 คะแนนถ้าตอบไม่ตรงกับที่เฉลี่ย เช่น ค่าคะแนนที่เฉลี่ยเป็น 5 หรือ 6 ถ้าตอบตรงจะได้ 1 คะแนน และคำตอบนอกเหนือจากนี้จะได้คะแนนเลย

ค่าความเชื่อถือ (Reliability)

แบบวัดไฟร-บี ได้คำนวณค่าความเชื่อถือไว้หลายวิธี ดังนี้

1. ค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องภายใน (Coefficient of internal consistency) เป็นความสอดคล้องกันระหว่างคะแนนในส่วนต่างของแบบทดสอบ ที่ใช้วิธีทดสอบครั้งเดียว ชูสท์ (Schutz 1985 : 78) ได้คำนวณค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องภายในโดยอาศัยกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดประมาณ 1543 คน ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาวิทยาลัย และเป็นทหารอากาศในส่วนที่เหลืออีกเพียงเล็กน้อย เขาได้ใช้วิธีการคำนวณแบบแบ่งครึ่ง (split-half) และได้ค่าความเชื่อถือทั้ง 6 ด้านเฉลี่ยคือ .94 และแต่ละด้านได้ค่า EI = .94, WI = .94, EC = .93, WC = .94, EA = .94, WA = .94

เฮล์มสเต็ดเตอร์ (Helmstadter, cited by Gluck 1983 : 11-12) ได้ทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องอีกครั้ง ในกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษากฎหมายจำนวน 380 คน ใช้วิธีคำนวณด้วยสูตรของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR-20) ได้ค่าความเชื่อถือทั้ง 6 ด้าน คือ .71 และแยกแต่ละด้านได้ค่า EI = .65, WI = .91, EC = .81, WC = .68, EA = .70, WA = .52

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องภายในจากการคำนวณ โดยวิธีแบ่งครึ่ง และ KR-20

ด้าน	วิธีแบ่งครึ่ง*	วิธี KR-20**
EI	.94	.65
WI	.94	.91
EC	.93	.81
WC	.94	.68
EA	.94	.70
WA	.94	.52
ค่าเฉลี่ย	.94	.71

* N ประมาณ 1543 คน จากนักศึกษาวิทยาลัยและทหารอากาศ

**N ประมาณ 380 คน จากนักศึกษากฎหมาย

ค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องภายในที่ได้จากการคำนวณทั้ง 2 วิธี แสดงให้เห็นค่าความเชื่อถือที่อยู่ในระดับสูง

(หมายเหตุ ค่าความเชื่อถือได้ที่ผู้วิจัยได้ศึกษานั้น มีรายละเอียดอยู่ในขั้นตอนการปรับปรุงเครื่องมือ)

2. ค่าสัมประสิทธิ์ของความคงที่ (Coefficient of stability) เป็นวิธีการประเมินระดับค่าความเชื่อถือ โดยการเว้นระยะเวลาในการทดสอบซ้ำในกลุ่มตัวอย่างเดิม ชูสท์ (Schutz 1978 : 5-6) ได้ทำการทดสอบในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาฮาร์วาร์ด ประมาณ 112 คน และมีการเว้นระยะเวลาห่างการทดสอบ 1 เดือน ซึ่งคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ของความคงที่ทั้ง 6 ด้านเฉลี่ย คือ .80 และแยกแต่ละด้านได้ค่าดังนี้คือ EI = .82, WI = .75, EC = .74, WC = .71, EA = .73 และ WA = .80

ค่าคะแนนที่คำนวณได้แสดงให้เห็นว่าแบบวัดไฟโร-บี มีความคงที่ในการประเมินลักษณะ (trait) ของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในแต่ละด้านอย่างชัดเจน

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างด้าน (Intercorrelation of Scales)

ชูสท์ (Schutz 1967 : 6) ได้ทดสอบค่าสหสัมพันธ์ระหว่างด้านจากกลุ่มตัวอย่าง 1340 คน ค่าคะแนนที่ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างการแสดงออกต่อผู้อื่นและความต้องการให้ผู้อื่นแสดงออกต่อตนเอง ในมิติของการมีส่วนร่วมและการผูกพันค่อนข้างสูง (I และ A) แต่ค่าสหสัมพันธ์ของมิติการควบคุมในระหว่างการแสดงออกและความต้องการให้ผู้อื่นแสดงออกจะต่ำ (I และ C)

ตารางที่ 2 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างด้านจากการคำนวณของชูสท์

	EI	WI	EC	WC	EA	WA
EI		.49	.12	.08	.47	.27
WI			.06	.06	.24	.24
EC				.07	.19	.31
WC					.22	.22
EA						.42

N = 1340

ความตรง (Validity)

แบบวัดไฟโร-บี มีการประเมินความตรง ดังนี้

1. ความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบวัดไฟโร-บี จะมีค่อนข้างสูง เนื่องจากมีวิธีการสร้างข้อคำถามตามหลักการกัตต์แมนสเกล คือข้อคำถามจะต้อง เป็นมิติเดียวกันหรือเรื่องเดียวกันตามวัตถุประสงค์ของแบบวัด
2. ความตรงตามสภาพ (Concurrent validity) หมายถึงคุณภาพของแบบวัดที่สามารถศึกษาเปรียบเทียบได้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของตัวแปรที่ศึกษา ตามเกณฑ์ที่ต้องการหรือกำหนดไว้แล้ว โดยการนำไปทดสอบเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ทราบทัศนคติอยู่แล้ว ในกรณีนี้แบบวัดไฟโร-บี สามารถแยกแยะลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ โดยการนำเอาแบบวัดนี้ไปใช้ทดสอบ เช่น นักศึกษา พยาบาล ผู้บริหาร ครู สถาปนิก นักจิตวิทยา เป็นต้น และผลออกมาตรงตามสภาพความเป็นจริง (Schutz 1967 : 6-7)

การดำเนินการแปลและปรับปรุงเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบวัดไฟโร-บี ที่แปลไว้แล้วโดย นิรนาท แสนสา และ นิรุทธ์ วัฒนภาส ซึ่งตรวจสอบไว้โดย ดร.จัน แบริ่ ระหว่างทำการฝึกงานด้านจิตวิทยาการบริการที่ กองกิจการนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ.2531 โดยได้นำมาปรับปรุงดังนี้คือ

1. ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นอาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คือ ผศ.ดร.โสรัช โพธิ์แก้ว ผศ.เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว และ ดร.จัน แบริ่ ตรวจสอบในการแปลเป็นภาษาไทย หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงนำมารวบรวมและแก้ไขให้เหมาะสม
2. นำแบบวัดที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 100 คน เพื่อทดสอบความเหมาะสมค่าคะแนนต่าง ๆ ดังนี้

2.1 คำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลรวมของค่าเฉลี่ยในแต่ละมิติ ผลต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละมิติ เพื่อศึกษาเกณฑ์มาตรฐาน (norm) ของกลุ่มตัวอย่างนี้ ค่าคะแนนที่คำนวณได้แสดงไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลรวมของค่าเฉลี่ยในแต่ละมิติ (e+w) ผลต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละมิติ (e-w) และค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องภายใน (r)

ด้าน	\bar{x}	S.D.	e+w	e-w	r (KR20)
EI	5.06	1.44	10.09	0.03	.36
WI	5.03	2.89			.84
EC	3.42	3.60	7.05	-.21	.61
WC	3.63	2.25			.72
EA	4.66	2.18	10.11	-.79	.78
WA	5.45	2.45			.77
รวม	27.25	8.85	27.25	-.97	.85

N = 100 นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร

ตารางที่ 3 แสดงว่า มิติของการมีส่วนร่วมมีผลรวมค่าเฉลี่ย (e+w) สูงเป็นอันดับที่ 2 โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ของด้านการมีส่วนร่วมที่แสดงออกต่อผู้อื่นสูงกว่าด้านการมีส่วนร่วมที่ต้องการให้ผู้อื่นแสดงออกต่อตนเอง ผลต่างของค่าเฉลี่ย (e-w) มีทิศทางไปทางบวก แต่เนื่องจากค่าเฉลี่ยทั้ง 2 ด้านมีค่าใกล้เคียงกัน จึงมีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย

มิติของการควบคุมมีผลรวมของค่าเฉลี่ย (e+w) น้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ของด้านการควบคุมที่ต้องการให้ผู้อื่นแสดงออกต่อตนเองสูงกว่าด้านการควบคุมที่แสดงออกต่อผู้อื่น ผลต่างของค่าเฉลี่ย (e-w) มีทิศทางไปทางลบ และค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ของด้านการควบคุมที่แสดงออกต่อผู้อื่นนี้ยังมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

มิตติการผูกพันมีผลรวมของค่าเฉลี่ย ($e+w$) สูงที่สุด ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ของด้านการผูกพันที่ต้องการให้ผู้อื่นแสดงออกต่อตนเองสูงกว่าด้านการผูกพันที่แสดงออกต่อผู้อื่น ผลต่างของค่าเฉลี่ย ($e-w$) จึงมีทิศทางไปทางด้านลบ และค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ของด้านการผูกพันที่ต้องการให้ผู้อื่นแสดงออกต่อตนเองยังมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

สรุปว่ากลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อพิจารณาจากคะแนนรวมของแต่ละมิติ มีความสนใจในมิตติการมีส่วนร่วมและการผูกพันเกือบเท่า ๆ กัน และมีความสนใจในมิตติการควบคุมน้อยกว่ามิติอื่นมาก และดูจากผลต่างของคะแนนในมิตติการมีส่วนร่วม มีการแสดงออกต่อผู้อื่นมากกว่าความต้องการที่ให้ผู้อื่นแสดงออกต่อตนเองอยู่เล็กน้อย ส่วนในมิตติการควบคุมและการผูกพันมีความต้องการให้ผู้อื่นแสดงออกต่อตนเองมากกว่าการแสดงออกต่อผู้อื่น

2.2 คำนวณหาค่าความเชื่อถือ โดยวิธีการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องภายใน โดยใช้วิธีการของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน สูตร KR-20 ได้ค่าคะแนนรวมทั้งฉบับ .85 เมื่อแยกแต่ละด้านได้ผลดังนี้คือ $EI = .36$, $WI = .84$, $EC = .61$, $WC = .72$, $EA = .78$ และ $WA = .77$ (แสดงไว้ในตารางที่ 3 ด้วย)

ค่าความเชื่อถือที่ผู้วิจัยคำนวณได้นั้น มีค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องภายในค่อนข้างสูง

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับเฮล์มสเทคเตอร์ที่ศึกษาไว้ โดยใช้สูตร KR-20 (ตารางที่ 1) พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องภายในใกล้เคียงกัน

เพื่อที่จะให้เห็นชัดเจน จึงแสดงตัวเลขเปรียบเทียบกันดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องภายในของ เฮล์มสเทคเตอร์กับผู้วิจัย

ด้าน	KR-20 เฮล์มสเทคเตอร์	KR-20 ผู้วิจัย
EI	.65	.36
WI	.91	.84
EC	.81	.61
WC	.68	.72
EA	.70	.78
WA	.52	.77

นอกจากนี้ เคยมีการศึกษาค่าความเชื่อถือของแบบวัดไพโร-บี ในการแปลเป็นภาษาไทย เช่น งานของพิทยา มุลิก (2523 : 47) ศึกษาโดยวิธีการแบ่งครึ่ง (split half) จากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นศึกษานิเทศน์จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อถือ .76 และ วันเดิม ทวีโรคา (2526 : 50) ได้ศึกษาซ้ำอีกครั้งด้วยวิธีการเดียวกัน จากกลุ่มตัวอย่างของผู้ปฏิบัติการสอนจำนวน 100 คน ได้ค่าความเชื่อถือ .75 (หมายเหตุ : ถ้อยคำในการแปลของทั้ง 2 ฉบับ ต่างจากของผู้วิจัยศึกษาในครั้งนี้ไปบ้าง)

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างด้านของแบบวัดไพโร-บี โดยใช้สูตรคำนวณค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation) ได้คะแนนดังแสดงไว้ในตารางที่ 4

ตารางที่ 5 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างด้านของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร

	EI	WI	EC	WC	EA	WA
EI		.48	.16	.08	.57	.05
WI			.22	.14	.44	.54
EC				.19	.28	.13
WC					-.04	.05
EA						.31

N = 100 เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร

ตารางที่ 5 แสดงว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างด้านของแบบวัดไฟโร-บี ที่ผู้วิจัยได้ศึกษามีค่าใกล้เคียงกับค่าสหสัมพันธ์ระหว่างด้านที่ซุสท์ไค์รายงานไว้ (ดังแสดงในตารางที่ 2)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระยะก่อนการทดลอง

1.1 นำแบบวัดที่ปรับปรุงและดัดแปลงแล้วไปทดสอบกับนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวนประมาณ 100 คน เพื่อนำข้อมูลมาคำนวณหาความเที่ยง แบบประเมินค่าความคงที่ภายในด้วยวิธีการทดสอบของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน โดยใช้สูตร KR-20

1.2 ประชาสัมพันธ์โครงการ โดยวิธีการเช่นแจกแผ่นปลิว 300 แผ่น (ดังมีตัวอย่างในภาคผนวก ด) ประกาศในชั้นเรียนวิชาจิตวิทยาการปรับตัวและมนุษยสัมพันธ์ และสนทนากับนิสิตเวลาพักเรียน

1.3 เปิดรับสมัครผู้สนใจและอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการวิจัยรวมระยะเวลา 9 วัน ตั้งแต่วันที่ 5-15 พฤศจิกายน 2533 ซึ่งมีผู้มาสมัครพอดีกับจำนวนที่กำหนดไว้ 8 คน (ดังรายละเอียดที่ได้กล่าวมาแล้วในเรื่องกลุ่มตัวอย่าง ของบทที่ 2)

2. ระยะเวลาทดลอง

2.1 ผู้วิจัยและกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโครงการวิจัยกลุ่มจิตสัมพันธ์ ในระหว่างวันที่ 16-18 พฤศจิกายน 2533 ณ บ้านพักสถานีวิจัยการประมง คณะวิทยาศาสตร์ ตำบลอ่างศิลา จังหวัดชลบุรี โดยมีระยะเวลาการดำเนินงานกลุ่ม 21 ชั่วโมง

2.2 ผู้วิจัยได้ให้สมาชิกตอบคำถามในแบบวัดไพโร-บี ก่อนการดำเนินงานกลุ่ม ประมาณ 10 นาที หลังจากนั้นเป็นการดำเนินงานกลุ่มจิตสัมพันธ์ตามแนวคิดของรอเจอร์ส โดยมีผู้วิจัย เป็นผู้นำกลุ่ม

(รายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มอยู่ตอนท้ายของบทนี้)

2.3 เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยได้ให้สมาชิกตอบคำถามในแบบวัดไพโร-บี ซ้ำอีกครั้งหนึ่ง

2.4 การอภิปรายผลจะวิเคราะห์คะแนนที่ได้จากแบบวัดไพโร-บี เปรียบเทียบระหว่างระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลอง และวิเคราะห์ค่าพหุที่ได้มาจากการบันทึกเสียง

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ยคะแนนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในแต่ละด้านในระยะก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง
2. หาค่าผลรวมและผลต่างของค่าเฉลี่ย ($e+w$, $e-w$) ใน 3 มิติ คือ การมีส่วนร่วม การควบคุม และการผูกพัน
3. หาค่าเฉลี่ยของคะแนนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เปลี่ยนแปลงไป (D)
4. หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่เปลี่ยนแปลงไป (S.D)
5. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนครั้งทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยอาศัยค่า t-test ตามสูตร

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{[N\sum D^2 - (\sum D)^2] / (N-1)}}$$

สรุปการดำเนินงานการทดลองกลุ่มจิตสัมพันธ์

16 พฤศจิกายน 2533

14.00-16.00 น.

เดินทางออกจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงบ้านพักสถานีวิทยุการประมง ระหว่างการเดินทางมีการแนะนำตัวเพื่อสร้างบรรยากาศความคุ้นเคยต่อกัน

16.00-19.00 น.

สมาชิกและผู้วิจัยได้ร่วมกันตกลงว่าจะ เป็นช่วงเวลาของการพักผ่อนตามอัธยาศัย การทำธุรกิจส่วนตัว และรับประทานอาหารเย็น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการผ่อนคลายความเมื่อยล้าจากการเดินทางและความตึงเครียดจากภาระการงานประจำ อีกทั้งยังเป็นการได้ปรับตัว ปรับใจให้เข้ากับสถานที่ใหม่อีกด้วย

19.00-23.00 น.

เริ่มต้นการดำเนินกลุ่มช่วงที่ 1 ผู้วิจัยได้ให้สมาชิกทุกคนตอบคำถามในแบบวัดไฟโร-บี ประมาณ 10 นาที ก่อนการเริ่มต้นดำเนินกลุ่ม หลังจากนั้นผู้วิจัยในฐานะผู้นำกลุ่มได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ บทบาทและจรรยาบรรณของผู้นำกลุ่ม การขออนุญาตบันทึกเสียงตลอดเวลาการเข้ากลุ่ม ซึ่งจะสงวนชื่อจริงไว้เมื่อมีการกล่าวถึงในการเขียนถึง พร้อมกันนี้ได้ร่วมกันตกลงในการปฏิบัติตนระหว่างการอยู่ร่วมกัน และระยะเวลาการเข้ากลุ่มในหมายกำหนดการ ซึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลงระยะเวลาตามความเหมาะสมในช่วงเวลาทั้งหมด 21 ชั่วโมง หลังจากนั้นผู้นำกลุ่มได้เื้ออานายให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมปฏิสัมพันธ์ต่อกันตามกระแสดวง ตามแนวคิดของคาร์ล รอกเจอร์ส เริ่มต้นจากบรรยากาศของความอึดอัดและ ก่อเขิน แต่ก็ค่อย ๆ ดำเนินไปโดยมีการยอมรับฟังและสนทนากันมากขึ้น การสนทนาเป็นเรื่องทั่วไป

วันที่ 17 พฤศจิกายน 2533

8.30-13.40 น.

การดำเนินกลุ่มช่วงที่ 2 การเริ่มต้นกลุ่มยังคงมีบรรยากาศของความวุ่นวายไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นที่ไหน สมาชิกแต่ละคนต่างโยนภาระของการเป็นผู้เริ่มต้น จนกระทั่งตั้งสมาชิกคนหนึ่งเป็นผู้เริ่มต้นกล่าวถึงความรู้สึกไม่ชอบที่ต้องอยู่ร่วมกับผู้หญิงจำนวนมาก ซึ่งกลุ่มก็ให้ความสนใจที่จะเข้ามาได้ถามถึงสาเหตุและร่วมรับรู้ความรู้สึกนี้ ซึ่งเป็นการช่วยกันสำรวจในความรู้สึกที่แท้จริงที่ตั้งมีความกล้าที่จะเปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวนี้ แสดงให้เห็นถึงความไว้วางใจและการยอมรับซึ่งกันและกันในกลุ่ม ในบรรยากาศที่อิสระ จึงมีการสนทนาในระดับที่ลึกซึ้งได้

14.00-19.00 น.

การดำเนินกลุ่มช่วงที่ 3 กระแสกลุ่มในช่วงนี้สมาชิกมีความพร้อมสูงในการตอบสนองที่จะรับฟังและตอบโต้กันอย่างชัดเจน และเหมาะสม ผู้วิจัยได้เชิญชวนให้สมาชิกร่วมสนทนากันต่อในหัวข้อที่กว้าง ๆ เกี่ยวกับตนเอง เช่น ความประทับใจ ความสำเร็จ ความสำเร็จ หรือความเสียใจ ที่ต้องการจะให้เพื่อนได้รับรู้ ซึ่งสมาชิกก็เห็นด้วยและมีการเปิดเผยเรื่องราวมากกว่าเดิม เช่น ตั้งแต่สำเร็จของการเรียนจนได้รับรางวัลชมเชยจากโรงเรียน สวยได้เล่าถึงปัญหาในชีวิตครอบครัว ซึ่งเป็นความเจ็บปวดและความอดทน หรือจักรเล่าถึงความกลัวการไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนในการที่ไม่ได้บอกถึงในส่วนที่เป็นความผิดพลาดในการเรียนของตนเอง และเป็นสิ่งที่ตนเองก็รู้สึกเจ็บปวดจนไม่อยากจะเล่าให้ใครฟัง ตลอดระยะเวลาในช่วงนี้กลุ่มจะมีส่วนร่วมกันอย่างมาก ในการที่จะแสดงการยอมรับโดยไม่มีคำโต้แย้งหรือไม่เห็นด้วย แต่เป็นการตอบรับด้วยความเข้าใจ เห็นใจ หรือเจ็บปวด ฯลฯ กับความรู้สึกที่อีกฝ่ายหนึ่งกล่าวถึง เป็นการแสดงความผูกพันที่สมาชิกมีต่อกัน สมาชิกแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกสนิทสนม และกลมกลืนกันมากขึ้น ภายหลังการเลิกกลุ่มในช่วงนี้ ผู้ในกลุ่มสังเกตเห็นความช่วยเหลือและการพูดคุยกันมากขึ้นในระหว่างรับประทานอาหาร

21.30-1.00 น.

การดำเนินกลุ่มในช่วงที่ 4 อ้อได้พูดถึงความรู้สึกสนิทสนมของตนเองกับเพื่อนในวันนี้ โดยเฉพาะเมื่อช่วงบ่ายอย่างมากและยังบอกถึงความรู้สึกอิสระในการเข้าร่วมกลุ่ม อ้อได้เล่าถึงประวัติส่วนตัวเกี่ยวกับครอบครัวและการศึกษาให้เพื่อนฟัง หลังจากนั้นน้ำได้เล่าถึงประวัติส่วนตัวสักครู่หนึ่ง จึงมาพูดถึงความไม่สบายใจของตนเอง เรื่องปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนในลักษณะของการขอความช่วยเหลือและความคิดเห็นจากกลุ่ม ซึ่งสมาชิกคนอื่น ๆ ได้ผลัดเข้ามาได้ถามและเสนอ

แนววิธีการต่าง ๆ เป็นช่วงเวลาที่กลุ่มเข้ามาช่วยเหลือเพื่อนเมื่อมีความเดือดร้อนใจอย่างมาก จนสามารถทำให้สบายใจและเห็นหนทางแก้ไข ทั้ง ๆ ที่ช่วงนี้เป็นเวลาที่ตึกมากแล้ว ตอนท้ายตั้งได้กล่าวถึงความประทับใจและรู้สึกพอใจในเชื้อสายของความเป็น "เพื่อน" ต่อกัน

ในช่วงเวลาพักหลังเลิกกลุ่มแล้ว สมาชิกก็ยังร่วมร้องเพลงกันต่อ เล่นเกมส์กันบ้าง และสนทนากันบ้างทั้งหมด เป็นการแสดงให้เห็นได้อย่างหนึ่งของความประทับใจและผูกพันต่อกัน

วันที่ 18 พฤศจิกายน 2533

9.00-12.15 น.

ก่อนการดำเนินการกลุ่มช่วงที่ 5 นั้น เพื่อช่วยลดความเมื่อยล้าจากการนั่งนาน ๆ สมาชิกได้ร่วมกันฝึกโยคะประมาณ 10 นาที หลังจากนั้นกลุ่มได้สนทนากันต่อในเรื่องของอังกาในเรื่องครอบครัวที่พ่อและแม่แยกทางกัน และได้เล่าถึงการแก้ปัญหาของตนเองในสถานการณ์นี้ จากนั้นทุกคนได้เล่าประวัติส่วนตัวและประสบการณ์จากชีวิตการทำงาน ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ใหม่สำหรับสมาชิกคนอื่น

12.15-13.00 น.

ในช่วงการยุติการดำเนินการกลุ่มจิตสัมพันธ์ ผู้นำกลุ่มได้ขอให้สมาชิกแต่ละคนสรุปการเรียนรู้และประสบการณ์ที่ได้รับตลอดระยะเวลาที่เข้าร่วมกลุ่ม เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ของแต่ละคน และเพิ่มความชัดเจนในสิ่งที่ตนเองได้รับรู้จากกลุ่มให้มากขึ้น

หลังจากนั้นจึงได้ให้สมาชิกตอบคำถามในแบบวัดแบบไฟโร-บี ซ้ำอีกครั้ง ก่อนการรับประทานอาหารกลางวัน และเดินทางกลับกรุงเทพฯ

การแยกแยะกระแสกลุ่มจากการบันทึกเสียงและการสังเกต

กระแสของกลุ่มจิตสัมพันธ์ เป็นเช่นเดียวกับกระแสชีวิต ที่ไม่สามารถกำหนดได้ตายตัว และไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นตามลำดับ 15 ขั้นตอน ที่รอเจอร์สได้เสนอไว้ ฉะนั้นการแยกแยะกระแสกลุ่มที่จะกล่าวต่อไปนี้ จึงเป็นเพียงตัวอย่างที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วง โดยไม่ได้เรียงลำดับในแต่ละช่วงของการเข้ากลุ่ม แต่การเสนอในที่นี้จะเสนอตามขั้นตอนที่รอเจอร์สกล่าวไว้

1. ภาวะวนเวียน (Milling around)

ในการเริ่มต้นกลุ่ม ผู้นำกลุ่มได้กล่าวเริ่มต้นโดยการกล่าวขอบคุณและแสดงความรู้สึกของตนเองต่อกลุ่ม เพื่อแสดงให้เห็นการต้อนรับและให้เกียรติแก่สมาชิกทุกคน รวมทั้งอธิบายบทบาทและหน้าที่ของผู้นำกลุ่ม ตลอดจนการปฏิบัติตนระหว่างพักอยู่ร่วมกัน และชี้แจงวัตถุประสงค์ของกลุ่มจิตสัมพันธ์ในการมาร่วมเรียนรู้ในเรื่องของความรู้สึก ความคิด หรืออารมณ์ การชี้แจงต้องกระทำเพราะสมาชิกยังไม่เคยรู้จักหรือศึกษาเรื่องกลุ่มลักษณะนี้มาก่อน การกล่าวเริ่มต้นจึงต้องการให้เกิดบรรยากาศของความรู้สึกปลอดภัยในจิตใจ เพื่อสมาชิกจะได้รู้สึกถึงความอิสระ อ่อนใจ ผ่อนคลาย และคลายอาการเกร็งเขินอึดอัด ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็นว่าสมาชิกให้ความสนใจและรับฟัง แต่บรรยากาศกลุ่มก็ยังเริ่มต้นอย่างวนเวียน มีความเงียบเป็นพัก ๆ ต่างฝ่ายต่างมองหน้ากัน และยิ้มอย่างประหม่าให้แกกัน หลายคนหันมาสนใจแทบบันทึกเสียง ซึ่งผู้นำกลุ่มได้กล่าวขออนุญาตการบันทึกเสียงตลอดเวลาของการดำเนินกลุ่ม

ผู้นำกลุ่มได้ใช้ความเปิดเพื่อช่วยให้สมาชิกแต่ละคนสนทนากันได้อย่างอิสระมากขึ้น หลังจากนั้นสมาชิกจึงมีการพูดคุยเล่นกันบ้าง การสนทนาในกลุ่มเป็นลักษณะของการสนทนาที่ขาดความต่อเนื่อง สมาชิกคนหนึ่งได้กล่าวเสนอแนวคิดของตนเองเกี่ยวกับบทบาทของคนในสังคม ผู้นำกลุ่มจึงได้สะท้อนความคิดนี้เข้าสู่เรื่องชีวิตจริงของเขาเอง ทว่าให้มีสมาชิกอีกคนหนึ่งได้กล่าวถึงการรับรู้ของตนเองให้กลุ่มฟัง แต่ก็ถูกกระเข้าบ้าง สมาชิกบางคนแสดงท่าทีงง ๆ สับสน บางคนก็ให้กำลังใจให้สมาชิกคนนั้นพูดต่อไป แต่ผู้เล่าก็ยังมีความอึดอัด ประกอบกับการหัวเราะอย่างมากของสมาชิกคนอื่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มยังไม่พร้อมที่จะรับฟังอย่างชัดเจนได้อย่างต่อเนื่องและเต็มที่ พฤติกรรมของกลุ่มจึงมีลักษณะของการวนเวียน งุนงง และยังไม่มีความต่อเนื่องในการสนทนา ปฏิกริยาเช่นนี้เห็นได้ชัดเจนจากสมาชิกผู้เล่าจะหยุดและกลับมาพูดถึงเรื่องอื่นแทน ดังนั้นเป็นลักษณะของการเริ่มต้นกลุ่ม ที่สมาชิกจะมีปฏิกริยาต่อกันในลักษณะของความลังเลใจและความไม่ไว้วางใจต่อกัน

ตัวอย่างการสนทนาของสมาชิกในระยะนี้มีดังต่อไปนี้คือ

- ปู : ก็เป็นคนที่ง่าย ๆ สบายมากทุกอย่าง คือเป็นคน que เข้ากับผู้อื่นได้ดีมาก
บางที่โอเวอร์ (มีเสียงฮือฮาจากเพื่อน ๆ)
- จักร : ชมตัวเอง

- อ้อ : ตั่ง ออย่าแซว (เสียงดัง เข้ม)
- ปู : จริง ๆ ไม่ได้โอเวอร์ และก็น้อยกว่าที่จะ เข้ากับคนไม่ได้ ต้องเป็นประเภทที่เหลือขอสุดขอ ประเภทที่สุด ๆ แล้วละพี ที่ไม่น่าจะมีคนประเภทนี้อยู่ในโลกนี้อีกแล้ว
- สวย : (พูดไปหัวเราะไปด้วย) เช่น... ในที่นี้หรือเปล่าคะ (เสียงฮา จากทั้งกลุ่มพร้อมกันดังกลบเสียงของสวย)
- ตั่ง : ไม่รู้จะ เข้ากับตัวเราหรือเปล่า (หัวเราะต่อ) (มีเสียงส่งจากเพื่อนให้ตั่ง เงียบ)
- ผู้นำกลุ่ม : สวยถามว่ามีในที่นี้หรือเปล่าคะ (เสียงหัวเราะยังคงมีต่อตลอด)
- ปู : ไม่เข้าใจคะถาม มันกว้าง (เสียงเริ่มสั้นตอนท้าย สายหน้าไปมาอย่างปฏิเสธ)

บทสนทนาดังกล่าวแสดงถึงความไม่สอดคล้อง ไม่ลงรอยและแสดงการขาดการร่วมเข้าใจในทิศทางของกลุ่ม สมาชิกจะไม่สนทนาอย่างยอมรับและ เข้าใจ ซึ่งทำให้การสนทนาสะดุดและไม่ราบรื่น

2. ความรู้สึกลำบากในการแสดงตนเองและสำรวจตนเอง (Resistance to personal expression or exploration)

ในระยะต้นของการดำเนินกลุ่มช่วงแรก ผู้นำกลุ่มได้สรุปการสนทนาที่ผ่านมาในช่วงนั้น เพื่อที่จะ ทำให้สมาชิกรวมความสนใจในเรื่องเดียวกัน และ เป็นการแสดงให้เห็นถึงการฟังอย่างติดตามของผู้นำกลุ่มด้วย สมาชิกคนหนึ่งกล่าวถึงความไม่สามารถคบเพื่อนได้อย่างลักษณะ "สุด ๆ" ซึ่งเป็นความรู้สึกสงสัยและความกังวลใจของตนเอง แต่เมื่อผู้นำกลุ่มให้ขยายความหมายของคำนี้ สมาชิกผู้นั้นก็แสดงท่าทีลังเลใจ ประกอบกับมีการขัดจังหวะจากสมาชิกอีกคนหนึ่ง จึงทำให้สมาชิกผู้นั้นไม่สามารถกล่าวถึง เรื่องที่เป็นนิสัยตนเอง ได้อย่างสะดวก จึง เปลี่ยนไปอ้างถึงสาเหตุภายนอก อันเกิดจากการกระทำของผู้อื่นแทน สภาพการณ์นี้เป็นลักษณะ เฉพาะของการไม่ยินดีที่จะสำรวจตนเอง อันเกิดจากความรู้สึกไม่ไว้วางใจต่อกลุ่มอย่างเพียงพอ

ตัวอย่างการสนทนาต่อไปนี้เป็นการแสดงถึงปรากฏการณ์ที่มีลักษณะดังกล่าวข้างต้นนี้

- ผู้นำกลุ่ม : เมื่อกี้เราคุยกันว่า ในส่วนซึ่ง...ความสัมพันธ์กับผู้อื่นนี้ ชีวิตของเรามีหลายอย่าง แล้วเมื่อกี้ บางทีเราก็จะต้องจัดโปรแกรมของเราให้เข้ากับคนนั้นตามคนนั้น อยู่กับคนนั้นคนนั้น อยู่กับพ่อ-แม่อีกเป็นอย่างหนึ่ง อยู่กับเพื่อนก็เป็นอย่างหนึ่ง ถ้าเป็นครูฝึกสอนก็อีกอย่างหนึ่ง ถ้าอยู่กับคนไข้ก็อีกอย่างหนึ่ง รู้สึกว่าเราจะต้องจัดตัวเราตามโปรแกรมที่ว่านี้ แล้ว...ปู ก็บอกว่าอย่างตัวเขาเองก็ไม่มีอะไร นอกจากที่มัน "สุด ๆ" จริง ๆ
- ปู : ไม่พี่...แต่บางทีก็มีความรู้สึกว่าบางคนก็ไม่อยากจะให้มายุ่งกับเรา ก็แล้วแต่บุคคล คือ...แบบ...ให้เขาไปตามเรื่องตามราวบ้าง
- ผู้นำกลุ่ม : ประเภทไหน อย่างไรบ้าง ที่ "สุด ๆ" นี้
- ปู : คือประเภทที่แบบ...อย่างไรดีละ
- ตั้ง : ว่าเรา อะไรทานองนี้ใช้ไหม มีสซิสX. (หัวเราะ)
- ปู : ไม่ชอบคนที่ประเภทหน้าแข็ง ซีเรียส เคร่งเครียด มีความรู้สึกที่ว่า เวลาเราจะเข้าหา พบปะใคร ก็พยายามมีความสนุกสนานไปกับเขา แต่แบบถ้าไปถึงแล้วเราเจอคนประเภทนี้อีกแล้ว ก็พยายามจะหลีกเลี่ยงนี่พี่

การที่ตั้งใจได้เข้ามาสนทนาด้วยในเชิงหยอกล้อ เหมือนกับจะให้ ปู เกิดความสนใจอยู่ที่ตั้ง ทำให้ ปู ชะงักและกล่าวการโยนความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่นแทน

3. การเล่าถึงความรู้สึกในอดีต (Description of past feelings)

ตั้ง ซึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม ได้แสดงความกล้าในการเปิดเผยเรื่องราวเกี่ยวกับความรู้สึกของความคิดเห็นของตนเองที่ไม่ชอบเพื่อนคนหนึ่งที่เกิดขึ้นอย่างมาก ซึ่งดูเหมือนว่าจะเป็นความโกรธหรือไม่พอใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต แต่สีหน้าท่าทางและน้ำเสียงของตั้งขณะพูดถึงจะบ่งบอกถึงความโกรธ และไม่ยอมรับเมื่อจักรพยายามจะให้ตั้งหันมาอยู่ที่ตัวเองมากกว่าที่บุคคลอื่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- ตั้ง : คนที่เถียงกับผมแบบนี้ มีคนนี้เพียงคนเดียวเท่านั้น ที่ว่าตั้งนะ มีแต่คนนี้คนเดียวแหละที่ผมปรับตัวไม่ทัน โมโหขึ้นมาทันที

- จักร : ที่จริงเขาเป็นแบบนี้เอง ตัวจักรเองก็เข้าใจ อย่างพูดว่าเพื่อนกัน ก็ตัดกันไม่ได้หรอก อย่างรู้สึกว่ามันเป็นเหมือนหน้าที่เราอย่างหนึ่งในการติดต่อกับผู้อื่น เราจะต้องรู้ว่าเราต้องยอมรับคนคนนั้นตรงจุดไหน
- ตั้ง : (แย่งพูดขึ้นมา) ไม่ ผมไม่ยอมนะ
- จักร : เอ้อ!... ตรงนี้ที่ต่างแปลกกว่าคนอื่นคือไม่ยอม... ที่จะอะลุ่มอะล่วย
- ตั้ง : ผมไม่ชอบที่จะ... ไม่ชอบให้ใครมาท้ออย่างนี้

สมาชิกจะใช้ฉากของอดีตกล่าวถึงความรู้สึกของตน และทั้ง ๆ ที่ตนเองมีความรู้สึกในอดีตนั้นอยู่ในปัจจุบัน (คือไม่พอใจหรือโกรธ) แต่เขาก็ดูเหมือนว่า "ความโกรธ" นั้นเป็นเรื่องในอดีตไปด้วย การใช้ประสบการณ์ในอดีตแทนความรู้สึกที่เกิดขึ้นนั้น จะเป็นดูง่ายกว่าที่จะทำให้สมาชิกสามารถพูดถึงตัวเอง

4. การแสดงออกของความรู้สึกทางด้านลบ (Expression of negative feelings)

การแสดงออกของความรู้สึกทางด้านลบถือว่าการทดสอบความอิสระและความไว้วางใจต่อกลุ่มที่มีความปลอดภัยต่อตน ซึ่งรอเจอร์สกล่าวว่าความรู้สึกทางด้านลบง่ายต่อการแสดงออกมากกว่าความรู้สึกทางด้านบวก ในช่วงหนึ่งของการเริ่มการดำเนินกลุ่ม เมื่อผู้นำกลุ่มขอให้สมาชิกกำหนดหัวข้อสนทนากันเอง สมาชิกคนหนึ่งแสดงความไม่พอใจผู้นำกลุ่ม แล้วพูดว่า "พี่ไม่กำหนดเรื่อง ไม่รู้จะพูดอะไร"

5. การเปิดเผยและค้นหาสาระที่มีความหมายของตน (Expression and Exploration of personally meaningful material)

เมื่อสมาชิกรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม จนสามารถจะแสดงอะไรตามใจปรารถนาได้ โดยไม่ต้องกลัวว่าจะได้รับการปฏิเสธจากสมาชิกคนอื่น ทำให้ตั้งสามารถแสดงตัวเองอย่างเต็มที่ในนิสัยของตน เช่น

- ตั้ง : ผมไม่ชอบให้ใครมาขัด และไม่ชอบให้ใครมาเกี่ยง
- สววย : ไม่ชอบเยาะ

- ตั้ง : ยิงผู้หญิงยิ่งถือ ไม่ชอบผู้หญิงที่เคียงผู้ชาย
ตั้ง : ผู้หญิงนะคิดว่า...ไม่น่าจะมาใช้วาจาบางอย่างกับผู้ชาย ซึ่งผมไม่ยอม
ให้ใครง่าย ๆ อย่างอาจารย์ บางที่ผมยังไม่ยอมเลย

การที่ตั้งกล่าวถึงความรู้สึกของตนเช่นนี้ เป็นการค้นพบถึงสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง
ในการรับรู้ของเขา ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อสมาชิกเริ่มรับรู้ถึงความไว้วางใจในกลุ่ม

6. การแสดงถึงความรู้สึกระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นในขณะนั้นในกลุ่ม

(The expression of immediate interpersonal feeling in the group)

ระยะนี้เป็นการแสดงออกของความรู้สึกของตนเองขณะนั้นต่อสมาชิกคนอื่นในกลุ่ม ซึ่งแสดง
ว่ากลุ่มได้เคลื่อนไปสู่ความรู้สึกไว้วางใจแก่กันมากยิ่งขึ้น เช่น จักรบอกกับนี้ที่มีบุคลิกเงียบ ๆ พูด
น้อยว่า รู้สึกอึดอัด ไม่รู้จะคุยอะไรกับน้ำตี เพราะเห็นน้ำตีเงียบ ๆ ซึ่งเป็นการเปิดเผยประสบการณ์
ความรู้สึกออกมาทันที จะทำให้เกิดบรรยากาศของความไว้วางใจกันมากขึ้น

น้ำตีบอกความรู้สึกของตนเองว่า "นี้รู้สึกดีกับทุก ๆ คนในกลุ่มทุกคนนี่นะ การวางตัวก็
ไม่ต้องวางฟอร์มมาก เพราะบางคนถ้าเจอกันวันแรก ก็จะไม่ค่อยคุยกันเท่าไร"

7. การพัฒนาคุณภาพเชิงรักษาในกลุ่ม (The development of a healing capacity in the group)

เป็นระยะที่มีการช่วยเหลือ โดยการแสดงออกถึงความสามารถในการสร้าง
สัมพันธภาพเชิงการช่วยเหลือจากสมาชิกด้วยกัน ตั้งได้เล่าถึงความไม่เข้าใจในตัวผู้หญิง และเพื่อน
สมาชิกคนอื่นก็พยายามเข้ามาช่วยเหลือ ตั้งแสดงให้เห็นถึงความสับสน และความรู้สึกว่าเหวอในใจ
ของตนเอง ซึ่งไม่แน่ใจว่าเป็นด้วยสาเหตุใด ในสภาพเป็นจริง เพื่อนผู้ชายที่แผนกของตั้งมีน้อย
และดูเหมือนว่าทุกคนก็มีภาระกิจส่วนตัว จึงมีเวลาให้กับตั้งได้น้อย แต่ก็ไม่ใช่ความรู้สึกที่แท้จริงที่
เป็นสาเหตุให้ตั้งรู้สึกเหวอ สมาชิกคนอื่นต่างช่วยกันไต่ถาม สะท้อนความรู้สึกและสะท้อนให้เข้าใจ
เรื่องราวให้ชัดเจนขึ้น จนตั้งสามารถยอมรับถึงการปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้

- อิง : อย่างน้อยตั้งอยากจะมีคนเข้าใจตั้งบ้างที่เป็นผู้ชาย
ตั้ง : อ่า...ใช่
อิง : พร้อมทั้งจะไปไหนกับตั้ง พร้อมทั้งจะเข้าใจและคุยกันรู้เรื่องใช่ไหม
คืออยากมีเพื่อนแยกพวกไปเลย

- ตั้ง : ทานองนั้น อยู่ที่โรง เรียนเก่าอยู่ด้วยกันไม่มีปัญหา
 อ้อ : ตั้ง รู้สึกว่าปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ยาก
 ตั้ง : ใช่ (นั่งสีกพัก) ตั้ง เลยไม่รู้จะระบายกับใครดี

ยังสามารถแสดงความเข้าใจร่วมรู้สึกกับตั้งในส่วนที่ต้องการให้มีใครสักคนเข้าใจ แต่อ้อก็ยังไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจทั้งหมดได้ เพราะว่าไม่ใช้เฉพาะความต้องการ มีเพื่อนผู้ชายเท่านั้น แต่เป็นเรื่องการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนในแผนก ซึ่งส่วนมากเป็นผู้หญิง อ้อจึงขยายความเข้าใจเพิ่มเติม จึงทำให้ตั้งสามารถเข้าใจความรู้สึกและปัญหาของตนเองชัดเจน มากขึ้น

ในปัญหาการปรับตัวนี้ อ้อและปู้ซัง เป็นเพื่อนเรียนร่วมแผนกของตั้งด้วย ก็ยังบอกให้ตั้ง ทราบว่าเป็นปัญหาของตนเอง เช่นเดียวกัน การบอกถึงการรับรู้ที่เหมือนกัน ทำให้ตั้งรู้สึกดีขึ้นว่า ตนเองก็มีเพื่อนที่มีปัญหาเดียวกัน ทำให้รู้สึกยอมรับตัวเองได้มากขึ้น อันเป็นการเยียวยาความรู้สึก ว่าเหวและแปลกแยกของตั้งที่ได้รับจากกลุ่ม หลังจากนั้นจึงเป็นการสนทนาที่เสนอความคิดเห็น ในการเรียนรู้ที่จะปรับตัวกับผู้อื่น

8. การยอมรับตนเอง และการเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลง (Self acceptance and the beginning of change)

การยอมรับตนเองอย่างไม่มี การปกป้องตนเอง จะเป็นการเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงตนเอง ตั้ง เช่นตั้งที่ได้รับข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อน ๆ และแสดงให้เห็นถึงการเรียนรู้ที่ยอมรับ ตนเองอย่าง เป็นจริง ตั้ง เริ่มเห็นข้อบกพร่องของตนเอง จากการทำกิจกรรมให้กลุ่มเห็นตั้งในด้านที่ดี ในการคบเพื่อน และกลุ่มก็เห็นด้วย ซึ่งทำให้ตั้งรับรู้ถึงการยอมรับและความหวังดีของเพื่อนที่มีต่อ ตนในการบอกข้อมูลย้อนกลับอย่าง เป็นจริง

- อ้อ : เวลาตั้งพูดกับอาจารย์ เหมือนคุยกับเพื่อน ถ้าพูดวะ-โวยได้พูดไปแล้วมัน (เสียงเพื่อน ๆ ไซ้)
 หนู : เสียงไม่นอบน้อม ไม่มีศรับ
 จักร : แปลกใจจริง เด็กบ้านนอกเขาจะนอบน้อม

ตั้ง : ใจจริงมันก็นอบน้อม แต่เวลาพูดมันหลวมตัวไป เคยเกือบถูกไล่ออก
จากโรงเรียน เพราะไปเถียงครู ผมรู้ว่านิสัยไม่ดีตรงนี้ และกำลัง
พยายามปรับปรุงตัวอยู่ บางทีก็รู้ว่าเถียงอย่างไรเหตุผลเหมือนกัน

9. การกระเทาะอาณาเขตแห่งการปกป้องตนเองเต็มที่ (The cracking of
facades)

การเปิดเผยเรื่องราวของตนเองในกลุ่ม เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจกันในระดับ
ที่ลึกซึ้งนั้น สมาชิกจะต้องต่อสู้กับความรู้สึกของตนเองอย่างไม่รู้ตัว ในการเปิดเผยตนเองนี้ เช่น
จักร ที่พยายามจะบ้ายเบี่ยงการเริ่มต้นในการเล่าถึงเรื่องตนเอง โดยบ้ายเบี่ยงให้สมาชิกคนอื่น
พูด หรือนั่งเงียบ ๆ ซักชวนเพื่อนเล่นน้ำทะเล หรือเข้าห้องน้ำก่อน ซึ่งเป็นช่วงเวลาของจักร
ในการที่จะตัดสินใจเปิดเผยสิ่งที่ขวางกั้นระหว่างตนเองและเพื่อน ๆ สิ่งเกตว่าสมาชิกในกลุ่มมี
การขอร้องต่อจักรอย่างอ่อนโยน ซ้ำ ๆ และยอมรับถึงความรู้สึกของจักร

อ้อ : ให้อักรเล่าก่อนอยากฟังของจักร อยากรู้ว่าอะไรถึงทำให้
จักรจึงเป็นคนอย่างนี้ได้

ปู : เอ้อ ! อยากฟังของจักร ไม่อยากรู้ว่า ทำไม
บางอย่างจักรจะต้องปิด

จักร : ดูคำถามของตั้งก่อน

สวย : จิตสัมพันธ์แล้ว พูดมาเกิด มาร่วมแบ่งปันกัน

ผู้นำกลุ่ม : ตอนนี้อยู่ที่ทุกคนกำลังรอจักร

10. การรับรู้ข้อมูลย้อนกลับของแต่ละบุคคล (The individual receives feed
back)

เป็นการบอกข้อมูลหรือความรู้สึกที่ตนเองรับรู้ให้ผู้อื่นทราบ ซึ่งเป็นประสบการณ์
ใหม่ในความเข้าใจตนเองและเข้าใจได้ตรงกันในกลุ่ม นี้ที่เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพเงียบ ๆ ได้รับการ
บอกถึงข้อมูลนี้อย่างตรงไปตรงมาจากจักร ในครั้งแรกที่ได้ยินนี้มีความรู้สึกขัดแย้ง ไม่ยอมรับ
เนื่องจากตนเองไม่ค่อยรับรู้เช่นนั้นมาก่อนเลย

- จักร : คือจักรรู้สึกว่าการเรื่องคุยด้วยยาก คือถ้าเขาไม่เริ่มก่อน บางทีต้องอาศัยเขาเริ่มมั้ง
- ต้ง : อ้อ ! แบบเฮฮา มีจุด
- จักร : เออ ! ถ้ามีจุดแล้ว เราก็จะได้เริ่มต้นได้ ถ้าสมมุติเขาน้ำว่าน้ำอ้วน แล้วเงียบอย่างนี้ หรือยังเงียบเข้าไปหาหนึ่ง หายนะ มาเขียน ไข่ไหม เราก็รู้ว่าการสนทนาของเราไม่ได้เรื่องเลย แต่ถ้าเขาตอบโต้ออกมา เราก็จะเริ่มจับได้ว่า ตรงไหน สนใจ ตรงไหน สนใจเรื่องอะไร เขาไปถึงเรื่องอะไรได้ แต่ถ้าเขาเงียบ กลายเป็นว่าเราต้องพูดเชิงวิชาการ
- ผู้วิจัย : ที่จักรพูดนี้คือ ไม่รู้ว่าที่น้ำเงียบ ๆ ไม่รู้ว่าคิดอะไรอยู่
- จักร : ไข่ ที่เงียบ ๆ เดาใจลำบากมากกว่า ไม่รู้ว่าเป็นส่วนกันเรากับคนอื่นหรือเปล่า
- สวย : น้ำเงียบเกินไป คือจะเป็นคนฟังมากกว่า และก็ขี้ม

การให้ข้อมูลย้อนกลับเช่นนี้ เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการเอื้ออำนวยความเติบโตให้แก่สมาชิกในกลุ่มทั้งผู้ให้และผู้รับ และมักเกิดขึ้นในกลุ่มเสมอ

11. การกล้าเผชิญ (Confrontation)

กระแสลุ่มที่ดำเนินไปได้อย่างอิสระนั้น สมาชิกจะพัฒนาความไว้วางใจต่อกันมากขึ้นเรื่อย ๆ และยอมรับซึ่งกันและกันมากขึ้น กลุ่มจะมีความเป็นอิสระมากจนสามารถรับข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนได้จากตรงไปตรงมา และไม่มีการโต้เถียงหรือแย้ง ซึ่งเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการยอมรับกันและกันอย่างมาก ตั้งซึ่ง เคยได้รับข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนมาตลอดของการดำเนินกลุ่ม และมักจะโต้แย้งไม่ยอมรับเสมอ แต่ในครั้งนี้นี้เพื่อน ๆ ได้พยายามจะให้ตั้งได้หันมาพิจารณาพฤติกรรมของตนเองในด้านลบ เช่น ลักษณะการพูดที่คลุมเคลือเป็นเหตุที่ทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิด ลักษณะนิสัยที่ไม่กระฉับกระเฉง โดยเฉพาะตัวอย่างการสนทนาที่เป็นการบอกของอ้อและจักรานนิสัยของตั้งอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่าตั้งแสดงอาการยอมรับโดยไม่ปฏิเสธ

- อ้อ : คืออย่างไรละ ถ้าจะขออนุญาตบอกว่าซึ้งใจได้ไหม ผู้ชายพวกนี้
 จักร : ไม่ต้องขออนุญาตหรอก บอกเขาไปเลยว่าซึ้งใจ
 ตั่ง : (นิ่ง ๆ ยอมรับฟังอย่างสงบ)

12. ความสัมพันธ์แบบช่วยเหลือกันที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานอกกลุ่ม (The helping relationship outside the group session)

ผู้วิจัยสังเกตว่าสมาชิกแต่ละคน จะใช้เวลาว่างพูดคุย หรือเล่นกันมากขึ้น โดยจะอยู่รวมกันตลอด ทั้งในช่วงคาบเนนกลุ่มเองก็จะมีกรช่วยเหลือกัน เช่น กรณีของ ตั่ง ที่ผ่าน มาที่เพื่อน ๆ พยายามเปลี่ยนทัศนคติในการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ใ้กว้างมากขึ้น

13. จิตสัมพันธ์แท้ (The basic encounter)

กระแสกลุ่มขั้นตอนนี้จะ เป็นการที่สมาชิกคนหนึ่งสามารถรับฟัง เรื่องราวและความ รู้สึกของสมาชิกอีกคนหนึ่งอย่าง เข้าใจและถูกต้องตามนั้น ซึ่ง เกิดจากความรู้สึกใกล้ชิดและสื่อสาร อย่างตรงไปตรงมาจากสมาชิกแต่ละคนมากกว่าความสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน เป็นขั้นตอนที่การ แสดงออกถึงความเข้าใจที่แท้จริงและความผูกพันต่อกัน

การเปิดเผยชีวิตส่วนตัวของสวयीที่ต้องอดทนกับความยากลำบาก จากการที่พ่อและแม่ แยกทางกันตั้งแต่เด็ก และรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับความอบอุ่น เช่นคนอื่น สวयीได้บรรยายถึงความ ขมขื่นใจของตน ซึ่งแสดงออกทั้งสีหน้าและน้ำเสียง ตลอดเวลาที่เล่าสมาชิกคนอื่นได้รับฟังอย่าง ตั้งใจ เมื่อสวयीรู้สึกเศร้า เพื่อนคนอื่นก็แสดงการยอมรับ อังแสดงการรับรู้และเข้าใจว่า "ฟังแล้วคล้าย ๆ กัน" และบอกอีกว่า "อังก็ผ่าน...ช่วง...ที่...มัน...เศร้ามาได้..." (น้ำเสียงเข้าใจและตื้นตัน) บูแสดงความรู้สึกเห็นใจว่า "อยากจะช่วยเหลือ แต่ตัวเองก็ยังรับ ผิดชอบตัวเองไม่ได้" ซึ่งสวयीได้กล่าวในตอนท้ายว่า "รู้สึกแล้วว่าเป็นจิตสัมพันธ์จริง ๆ" ซึ่งแสดง ให้เห็นว่าสมาชิกมีการสื่อความรู้สึกที่สามารถรับรู้กันได้อย่างตรงไปตรงมา

จักรเป็นสมาชิกอีกคนหนึ่งที่ได้เล่าเรื่องอดีตจิตใจของตนเองอย่างมาก ในการเก็บความ รู้สึกไม่สบายใจที่ตนเองไม่เคยบอกความจริงกับใครมาก่อนเลยว่า ตนเองถูกรังแกออกมาจากมหา วิทยาลัยอื่น ซึ่งเขาต้องต่อสู้กับความรู้สึกกลัวคนอื่นจะรู้ความจริงเรื่องนี้ และจะ เป็นการไม่ยอมรับ

จากเพื่อน ๆ เมื่อเขาเล่าเรื่องของตนเองในอดีต ซึ่งใช้เวลานานมากเกือบ 2 ชั่วโมง โดยต้องต่อสู้กับความรู้สึกกังวลของอารมณ์ในตอนก่อนเริ่มต้น ด้วยวิธีการบายเบี่ยงให้ผู้อื่นเล่าเรื่องก่อน ชักชวนให้สมาชิกอื่นลงเล่นน้ำทะเล จนกระทั่งขอเข้าห้องน้ำก่อน เป็นต้น แต่เมื่อเล่าแล้ว เพื่อนกลับมีท่าทางยอมรับและไม่รู้สึกแปลกใจ อังเป็นผู้ที่แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อจักร โดยกล่าวว่า "จักรต้องอดัดใจมากเลยนะตลอดเวลาที่ผ่านมา" ประโยคนี้สื่อให้เห็นถึงการรับรู้ อย่าง เป็นความเข้าใจร่วมรู้สึกที่มีต่อจักร

บรรยากาศขณะ เต็มไปด้วยการยอมรับและเข้าใจต่อกันอย่างมาก ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็นได้ว่า สมาชิกทุกคนจะนั่งล้อมวงกันเป็นวงกลมอย่างเหนียวแน่น ไม่กระจัดกระจาย ซึ่งแสดงถึงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการร่วมรับฟังจักรอย่างตั้งใจ และตอบโต้ออกไปในจังหวะที่เหมาะสมของแต่ละคนโดยไม่มีการแย่งกัน จนลืมนึกต่อบรรยากาศภายนอกขณะนั้น ซึ่งเป็นตอนเย็นและกำลังถูกแทนที่ด้วยความมืดทุกขณะ

สภาพเช่นนี้เป็นจิตสัมพันธ์อันลึกซึ้ง ที่การสื่อสารของคนได้หลุดพ้นออกจาก "หน้ากากสังคม" และสื่อสารกันด้วยความรู้สึกแท้และให้ความเข้าใจแก่กันและกันจริง ๆ เป็นเวลาอันมีค่าในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น และจะ เป็นการหมายถึง "ศักยภาพเชิงการรักษา" ที่เอื้อให้ทุกคนเติบโตในทัศนะที่เปิดกว้างแก่ชีวิตมากขึ้น และรู้สึกมั่นคงกับชีวิตมากยิ่งขึ้นด้วย

14. การแสดงความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกสนิทสนม (The expression of positive feeling and closeness)

การที่สมาชิกสามารถบอกถึงความรู้สึกที่แท้ของตนออกมาให้สมาชิกคนอื่นร่วมรับรู้ และสามารถสื่อกลับออกมาได้ตรงกันนี้ ทำให้เกิดเป็นภาวะของการแสดงออกของความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกสนิทสนมที่มีต่อกันมากขึ้น สมาชิกกลุ่มจึงเกิดเป็นความรู้สึกอบอุ่นใจ และไว้วางใจต่อกันมากขึ้น การที่จักรเล่าเรื่องราวของตนตามความจริง จึงเป็นการเพิ่มความไว้วางใจต่อกันและทำให้สมาชิกเกิดความรู้สึกสนิทสนมกันอย่างมาก สมาชิกได้มีการพูดด้วยน้ำเสียงที่อ่อนโยนต่อกัน ตัวอย่าง

- ปู : อยากให้จักรพูดออกมา จะได้สบายใจ
- อ้อ : พอจักรพูดแล้ว ได้รู้จักรมากขึ้น เพราะเท่าที่อ้อมองจักรนี่ จักรเป็นคนง่าย ๆ สบาย ๆ ไม่ใช่เรียส แต่ก็มีความคิดดี คือทำให้อ้อได้คิดว่า ไม่มีใครหรอกจะสนุกได้ตลอดเวลา เดิมอ้อคิดว่าจักร เป็นคนที่สนุกได้ตลอดเวลา แต่จริง ๆ แล้วไม่ใช่หรอก ใจของเขาก็จะมีอะไรบางอย่าง

คำพูดของอ้อแสดงให้เห็นความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และการมีทัศนคติทางบวกต่อจักร ซึ่ง เป็นในแง่ของความเป็นจริงของชีวิตมนุษย์ที่มีทั้งสุขและทุกข์ผสมกันไป และทำให้จักรตระหนักใน ส่วนนี้ได้ชัดเจนขึ้น จนพูดอย่างเห็นด้วยออกมาว่า

- จักร : อ้อพูดถูกนะ คนเราก็มืดและ เลวปะปนกันไป

และอีกตอนหนึ่งที่จักรแสดงความรู้สึกทางบวกต่อตั้ง

- จักร : ตั้ง เป็นเพื่อนที่ดีนะ อันนี้ต้องชม (พูดเสียงเบาลง) และรู้สึกว่าตั้ง ไปที่ไหนก็มีแต่เพื่อนรักตั้ง (เสียงหัวเราะเบา ๆ จากเพื่อน)
- ผู้นำกลุ่ม : จักรอยากจะบอกว่าจักรรักตั้ง
- จักร : (พยักหน้ารับ)

ตัวอย่าง เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการถ่ายทอดความรู้สึกที่ดีและอ่อนโยนแก่กัน ซึ่งจะมีผล ทำให้แต่ละคนมีกำลังใจ และมีใจที่เปิดกว้างทำให้เพิ่มความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และเห็นคุณค่าของการมีชีวิตอยู่ได้มากยิ่งขึ้น

15. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในกลุ่ม (Behavior change in the group)

การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมภายในกลุ่มเท่าที่ผู้นำกลุ่มสังเกตเห็น พบว่ามี การรับฟังที่ชัดเจน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ เช่น ตั้ง ซึ่งตอนแรกเคยกล่าวถึงความ

ไม่ชอบกลุ่มผู้หญิง เมื่อรับฟัง เรื่องของนี้ที่พูดถึงกลุ่มเพื่อนผู้หญิง ได้บอกในตอนท้ายกลุ่มว่า "เข้าใจผู้หญิงมากขึ้นกว่าเดิม" หรือการพูดคุยอภิปรายระหว่างที่สมาชิกคนอื่นกำลังพูดคุยก็ลดน้อยลง

อ้อได้กล่าวถึง เหตุผลที่ตนเองมาร่วมกลุ่มครั้งนี้เนื่องจากคิดว่า ปรับตัวเข้ากับเพื่อน ๆ ไม่ค่อยได้ดี แต่หลังจากมาร่วมกลุ่มแล้ว รู้สึกสนิทสนมกับเพื่อน ๆ มากขึ้น และเห็นแนวทางใหม่ ๆ ในการปรับปรุงตนเองเพื่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เช่น การเริ่มต้นทักทายผู้อื่นก่อน หรือ การเปลี่ยนทัศนคติในการมองผู้อื่นให้เป็นอันแจ่มใสมากขึ้น เป็นต้น

น้ำและหนูสมาชิกที่ค่อนข้าง เจียบในตอนวันแรก ๆ แต่ในคืนสุดท้ายหลังยุติการประชุมกลุ่มแล้ว ยังสามารถอยู่พูดคุย ร้องเพลง และ เล่นกับสมาชิกคนอื่นได้ตลอดคืน

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสมาชิกล้วนแต่เกิดจากการได้ "ทดลอง" การ "เสนอ" ตนเองแก่ "สนามกลุ่ม" ที่จะเรียนรู้ที่จะเสี่ยงในการเสนอตนเองต่อกลุ่ม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่ง เป็นการเติบโตภายใน เป็นความงอกงาม ทำให้การกระทำภายนอกเปลี่ยนแปลงไป เช่น เกิดทัศนคติที่ดีในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น และรู้สึกสบายใจในใจตน ทำให้ว่างตนได้สะดวกขึ้นในสังคม

การปิดกลุ่ม

เมื่อใกล้จะถึง เวลาตามกำหนดที่จะ เดินทางกลับ ในตอนท้ายของการดำเนินกลุ่ม ผู้วิจัยได้กล่าวขอบคุณและลา และให้สมาชิกได้สรุปถึงการเรียนรู้ที่ได้รับจากกลุ่มจิตสัมพันธ์ตลอด เวลา 3 วันที่อยู่ร่วมกัน สมาชิกได้กล่าวสรุป และ แสดงทัศนะของการเข้าร่วมกลุ่มดังนี้

อึ้ง : "ได้เรียนรู้ในเชิงวิชาการเกี่ยวกับทักษะการพูด และรู้สึกถึงความอิสระของกลุ่มที่สามารถทำได้ตามสบาย มีเพื่อนมากขึ้น รู้จักชีวิตหลายรูปแบบ"

จักร : "ได้มองเห็นตนเองชัดเจนมากขึ้นเมื่อได้พูดถึงประวัติตนเองที่ไม่ค่อยได้พูดถึงบ่อย ช่วยทำให้ตนเองเข้าใจได้บ้าง แม้จะไม่ทั้งหมด เมื่อรับรู้ว่าเพื่อน ๆ ยอมรับ และการรับฟังของเพื่อนด้วยความเต็มใจและตั้งใจฟัง ทำให้รู้สึกดีกับส่วนนี้ ได้ทราบปัญหาของเพื่อนเนี่ยเดียวกัน ทำให้มีแรง

คิดเพิ่มขึ้น ในส่วนของปัญหาของครอบครัวที่ได้รับฟัง ทำให้คิดว่า
ยังมีคนอื่นที่มีปัญหามากกว่าเรา ตัวเองรู้สึกเป็นผู้นำใหญ่มากขึ้น และ
ยอมรับฟังคำตักเตือนจากพี่ที่เกี่ยวกับคะแนนเรียนที่ไม่ค่อยดี"

ตัง : "จิตใจที่ได้มาร่วมกลุ่มนี้ ได้เรียนรู้จักเพื่อนมากขึ้น ในช่วงเวลาสั้น ๆ
นี้จะสามารถทำให้คนรู้จักกันได้มากขนาดนี้ เป็นความรู้สึกและ
ประสบการณ์ที่ดี ได้รู้จักเพื่อนจากการบอกของเขาโดยตรงอย่าง
ละเอียดและแตกต่างกันออกไป"

สวย : "รู้สึกยินดีในการได้มาร่วมกลุ่มที่มาเรียนรู้ทางด้านจิตใจ และสังคม
มหาวิทยาลัยอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากชีวิตนักศึกษาพยาบาล
โดยตอนแรกรู้สึกกลัวและแปลกแยก แต่สุดท้ายก็ได้รู้จักกันมากขึ้น
ได้รู้จักเพื่อนลึกซึ้งมากขึ้นในรายละเอียดที่ไม่เคยได้สนทนากันมา
ก่อน เช่น ชีวิตครอบครัว การเรียน หรือการทำงาน รู้จักการ
วางตัวที่เหมาะสม"

อ้อ : "ได้รู้ว่าคนเราไม่แตกต่างกันเท่าไร มีส่วนที่เหมือนกันซึ่งเป็นตัวเรา
ที่จะต้องปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น รู้จักว่าชีวิตมีทั้งสุขและทุกข์ แล้วแต่
การมองของคนนั้น เรียนรู้ที่จะทำความเข้าใจ กับคนอื่นมากขึ้น ภายใน
ระยะเวลาสั้น ๆ นี้ไม่น่าเชื่อว่าจะทำให้คนรู้จักกันมาก กลุ่มนี้เป็น
กลุ่มที่เกิดโอกาสจริง ๆ เช่น ค้าตามเปิด ทำให้เราต้องตัดสินใจ
เองว่า จะพูดหรือไม่ ทำให้รู้สึกอิสระในการพูดและการตัดสินใจ"

น้ำ : "ประทับใจเพื่อน ๆ ในกลุ่มมาก สวย ๆ และ ไม่มีพอร์ม เหมือน
เพื่อนตอนอยู่ต่างจังหวัด มีความอบอุ่นใจ ทุกคนตั้งใจให้ความช่วย
เหลือ มีน้ำใจมากจริง ๆ แม้จะเป็นช่วงเวลาสั้น ๆ"

หนู : "ได้เรียนรู้ที่จะรู้จักและ เข้าใจผู้อื่นมากขึ้น การฟัง เรื่องราวต่าง ๆ
จากเพื่อนทำให้ได้ทราบว่า มีคนแตกต่าง ไปจากเรามากมายหลาย
แบบ"

ปู : "ได้รู้จักเพื่อนอย่างลึกซึ้งในช่วงสั้น ๆ เรียนรู้ลักษณะภายนอกของ
ผู้อื่นที่แตกต่างกันออกไป และได้ข้อคิดว่าจะตัดสินใจผู้อื่นจากภายนอก
อย่างเดียวไม่ได้ ต้องใช้เวลาศึกษากันไปก่อน"

เหตุการณ์ทั้งหมดที่บันทึกนี้แสดงให้เห็นถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับความเคลื่อนไหวของกลุ่ม ซึ่งรอเจอร์สได้บันทึกไว้ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มได้มีการดำเนินไปได้ ตามแนวทางของกลุ่มจิตสัมพันธ์ ในแนวของรอเจอร์สและแสดงถึงพัฒนาการของสมาชิก และกลุ่มด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย